

Szántód egyháztörténetéből

Maurer Teodóra – Dr. Vértés László

a Somogy Megyei

Honismereti Egyesület tagja

„Hisszük és valljuk, hogy pusztán hitkülönbség miatt, pusztán azért, mert valaki a nagy világ-egyetem Istenét más templomban imádja, mint mi, polgári jogokból kizárni, Isten törvényével, igazsággal, politikával ellenkezik.”

Kossuth Lajos

1844. május 5.

Megtisztelő feladat egyháztörténelemről írni. Egyikünk, Dr. Vértés László megjegyzi: Szívesen teszem, megemlítve: orvos vagyok. Alapvető célunk, feladatunk, hivatásunk az embert lelki, testi, szociális téren segíteni, ellátni, gyógyítani. Idősgyógyász - is - vagyok, az 1990. előtti években bátran rendeztem konzultációs sorozatot „Egyházak az idősekért” címmel. 1990 előtt először szerveztem jeles személyiségek részvételével eutanázia konferenciát. Idős betegek kórházi osztályát vezetve, az ilyen profilú intézményeket tekintve először hoztam létre - természetesen egyházi segítséggel - kápolnát, szintén 1990 előtt. Egyházi rádióban működök, teológiai akadémián tartok előadásokat. Az előbbieket azért említetem, hogy igazoljam az orvos kötelességét a lelki ellátásban.

Szántód (mindig mindenütt hozzátéve: helyesebb lenne a Balatonszántód név) kedves, szép település a Magyar Tenger partján. Néhány részletet emelünk ki kötetekből. Czellar Katalin és Somorjai Ferenc¹ Magyarországot bemutató könyve az egyik legújabb forrás. Szántódról írva, említik: „Szántódpusztai majormúzeum, a puszta fölötti dombon áll az 1735-ben emelt Szent Kristóf kápolna, ahonnan szép kilátás nyílik a Balatonra. a kápolna igen szép, immár csaknem 300 éve szolgálja a híveket.”

*A temetői kőkereszt Szántódpusztán
1880-ból*

*Kereszt a Szent Kristóf kápolna
bejárata előtt*

A „Zamárdi séták” gondos összeállítás.² Útmutatást kapunk, mi szerint merre találunk látnivalókat, hová érdemes látogatnunk. K. Kiss Jenő fejezete: „Templomaink, kápolnáink, szakrális helyeink”. Ezen részből emeljük ki a Szántódra vonatkozó adatokat. A XVIII. században „Zamárdi Szántóddal együtt Endrédnek volt filiája.” A továbbiakból: „Szántódfürdő térségében két fogadalmas kereszt áll: egyik a Műszaki Erdészet közelében, az út mellett (állíttatta 1871-ben Szabó Antal pusztagazda), ill. Balatonföldvár–Zamárdi határvonalánál a főút mellett egy fakereszt (állíttatta a balesetből megmenekült Heinrich Ferenc és felesége 1903-ban).”

Kőkereszt a Kőröshegyi úton

*A fakereszt régi állapotában
a Földvári úton*

Természetesen olvashatunk a kápolnáról is: „Áldozati szent helyekben a Zamárdi Római Katolikus Egyházközség különösen gazdag. Mint ismeretes, több mint két évszázad óta filiaként kapcsolódik hozzá Szántódpusztá kedves, barokk stílusú kápolnájával. A még Grassó Vilebald apát által 1735-ben emeltetett épületet 1820-ban átépítették, új tornyot és kórust kapott, s lényegében ebben a formájában áll ma is. Szent Kristóf ünnepén, nagy számú hazai és külföldi hívő részvételével évente egyszer tartanak itt szentmisét, melyet a járművek megáldása követ. A szentmisét a zamárdi egyházközség szervezi, s azt mindig főpap pontifikálja.”

Szent Kristóf kápolna - Szántódpusztá

Novák András³ tanulmánya alapos összeállítás. Utal az egyházi emlékekre: „Szántódi kápolna: 1735-ben épült, átépítették 1820-ban. Kezdetől fogva Zamárdi filiája. Már 1789-ben Pálóczi Horváth Ádám, Szántód bérlője a község plébánosa mellé káplánt kért, hogy cselédjei vasárnaponként szentmisén tudjanak részt venni. Már az elmúlt században is híres vásárokat tartottak itt a kápolnai búcsú napján. Napjainkban pedig járművek megáldása történik minden év július utolsó vasárnapján, a kápolna dombon táborigi mise keretében.

Szentmise a kápolna mögötti területen

A kápolnában a Szántópusztai Idegenforgalmi és Kulturális Központ állandó képzőművészeti kiállítást tart.

Szántód- és Tóközpusztának is volt temetője, de már nem használják.”

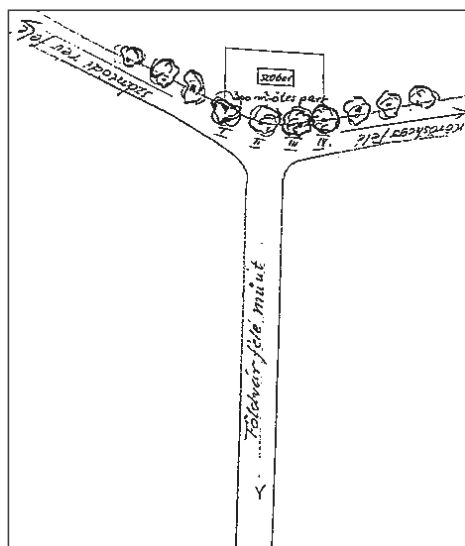

A kápolna eredeti oltárképe, amely a kápolna bal oldali falát díszíti, ismeretlen osztrák festő munkája a XVIII. századból

Természeteszerűleg e helyen említjük az egyetemes képzőművészet egyik kiemelkedő alkotását, a Szent Kristóf szobrot. Szántód – és az egyetemes művészettörténelem – egyik legszebb alkotása a nagy tehetségű Botfai Húvös László Szent Kristóf szobra. Budapest felől érkezve, Balatonföldvár felé haladva, Kaposvár irányából a szántódi révhez utazva találjuk a szép művet. Története különös – kellemetlen előzmények után került imént említett helyére. Néhány forrást idézünk az események vázolására.

Budapesten megjelent kötet mutatja be Zugló szobrait⁴. „Nagy Szent Kristóf”, olvassuk, folytatása:

„Elhelyezés az egykori Stefánia úton a Múcsarnok mellett. Felállítva 1913-ban. Húvös László alkotása. Az eredeti szobor anyaga carrarai márvány. Bemutatva Párizsban a Societe des Artistes Francais 1910. évi tavaszi tárlatán, dicséret elismerést kapott. 1911-ben a Nemzeti Szalonban rendezett tárlaton szerepelt, majd a művész a fővárosnak ajándékozta. 85 cm kő talapzaton carrarai márvány, 220 cm-es férfialak bottal a kezében, vállán a gyermek Jézussal. 1945-ben súlyosan megsérült. Jelenleg bronz mása áll az eredeti helyen. 1932. október 9-én Dr. Mihajlovits Zsigmond kanonok felszentelte a szobrot. Az október 23-án tartott első autószentelési ünnepen Serédi Jusztinián bíboros, hercegprímás szentbeszédet mondott az automobilisták védőszentjének szobra előtt, és elsőnek koszorúzta meg a szobrot.”

*A Szent Kristóf szobor
eredeti helyének tervezete
1938-ból*

Tehát 1910-ben már biztosan kész volt a mű. A későbbiekéről többen írtak – tallózunk a továbbiakban.

1981-ben Tüskés Tibor kitűnő összefoglalást adott a „Szántód az irodalomban”⁵ című kötetében.

„1939 szeptemberében – a második világháború kirobbanásának napjaiban – újabb nagyszabású kulturális eseményre került sor: Szántód és Földvár között fölállítják Szent Kristóf szobrát, mely az útonjárók védőszentjét ábrázolja egyik kezében bottal, vállán a gyermek Jézussal. Az akciót a Somogy megyei Automobil Club indította el. Volt szoborbi-zottság, adománygyűjtés, szoboralap, szoboravatás és gépjárműszentelés. A meghívó tapintatosan, s bizonyára nem minden ok nélkül figyelmeztetett: „A gépjárműszentelésen minden rendű és rangú személy-, tehergépjárművet és motorkerékpárt szívesen látunk,

mert az ünnepség nem szépségverseny...” A szobor alkotója Botfai Hűvös László (1883-?). festőnek indult, Ferenczy Károlytól tanult, majd évekig élt és szobrászati tanulmányokat folytatott Párizsban. Itthon az 1939-ben felállított Szent Kristóf szoborral keltett figyelmet. Számos portrészobrot mintázott, Budapesten több kiállítást rendezett. 1948-ban Amerikába távozott. A Szent Kristóf-szobor a második világháború alatt súlyos károkat szenvedett. Később restaurálták, majd eredeti helyéről a pusztá mellé szállították, s a dombra vezető út mellett, a Szent Kristóf-kápolna tövében állították föl.”

(Szabadjon megemlíteni, hogy a szobor 1911-ben már látható volt *Budapesten*, 1913-ban állították fel.)

1986-ban *Reöthy Ferenc* tanár, helytörténész közölte⁶: „Balatonföldvár, Szántód és Kőröshegy találkozásánál az országúton állt Botfai Hűvös László Szent Kristóf-szobra. Erről a szoborról két kis feljegyzés olvasható: „1954. VII. 14-én ledöntötte valaki, akinek útjában állt.” „A vasutas üdülőben pihenő dolgozók helyreállították 1954. VII. 18-án.” A szobrot újra ledöntötték, sokáig hanyódt. Ma Szántódpusztán áll.”

1989. *Tüskés Tibor* ismét foglalkozik a szoborral⁷: „Szántódon már a két világháború között évente egyszer, Kristóf napkor egyházi szertartás keretében végezték a járművek és a járművezetők megáldását. Akkor a szertartás az országút mellett, a Kristóf-szobor akkori helyének közelében zajlott. A szobor Botfai Hűvös László alkotása. A szobrot később áthelyezték a Kápolna-domb lábánál húzódó hársfasor elejére. Újabbban a Kristóf-napi búcsút, a járművek és a járművezetők megáldását, az egyházi szertartást a kápolna melletti szabad területen rendezik.”

1990-ben adták ki *Reöthy Ferenc* „Kőröshegy” című kézikönyvét⁸. Az egyik fejezet: „*Szent Kristóf szobra*”, ebből emeljük ki:

„Dr. Sarudy Viktorin tihanyi apát a rend szántódi rétjéből 1938 januárjában a Somogy megyei Automobil Clubnak a Budapest és Graz felől jövő, valamint a Kaposvár felé menő út találkozásánál 300 négyszögöles területet adott ajándékba, mert a klub itt az utasok védőjének, Szent Kristófnak – Szántódpusztán ma is látható – szobrát kívánta felállítani.

A Somogy megyei Autó Club, már 1938 februárjában felhívással fordult Magyarországon összes gépjármű tulajdonosához, hogy a balatoni műút mellett, Balatonföldvár és Szántód között a járművek és az utasok védőszentjének, Szent Kristófnak szobrát felállíthassa.

A szoborról annyit tudunk, hogy Botfay Hűvös László készítette és Vigháli R. bronzöntő a kivitelező. A szobor méretei: 0,96x1,13x2,60 m. A ma meglévő szobor 2,8 m magas, súlya kb. nyolc mázsa.

A két, egymástól alig eltérő adat alátámasztja azt, hogy ebből a szoborból legalább két példány készült. Az egyik Budapesten a Múcsarnok melletti, a másik a szántódi. Csak azt nem tudjuk még biztosan, hogy az 1910/11. év múcsarnoki kiállítás katalógusában melyik szerepelt, mint eladásra váró mű.

Az adományok lassan gyűltek, ennek ellenére 1939-ben a következő tudósítás látott napvilágot: „Szent Kristóf ünnep. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület Autós és Motoros Osztálya (a KMAC egyik tageszervelete) felemelő ünnepség keretében leplezte le június 29-én az Ezredes utcai magyar királyi honvéd javítóműhely udvarán felállított gyönyörű szobrot nagy számú katonai előkelőség részvételével. ... A szobor megáldását annak idején Hidro Bonifác tihanyi apát végezte.

A 40-es évek balatoni útikalauzai említést tesznek a szoborról, a későbbiek azonban hallgatnak róla.

1955. október végén ismeretlen személyek lelőtték és összetörték a Szent Kristóf szobrot – emlékezik vissza Samu Kálmán kőröshegyi lakos. 1955. november elején Takáts Ká-

roly kőröshegyi esperes-plébános kérésére a Samu és a Tatai család a darabokra tört szobrot a balatonföldvári római katolikus templom tornyában helyezték el. Huszonkét évig hevert ott, senki sem kereste.

1977. márciusában a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium négy dolgozója vállalkozott arra, hogy a szobrot összehegeszti. Augusztusban készen állt a szobor, és azt a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium területén állították fel. Szent Kristóf azonban itt sem maradt sokáig. A Közlekedési és Postaügyi Minisztérium telep akkori vezetője felszólította a szobor felállítóit, hogy távolítsák el a művet a telep területéről. Így került Hámosor Károly szántódi lakos telkére, aki 1977. szeptemberétől őrizte és óvta Szent Kristófit.

1977. december 22-én délután több kőröshegyi lakos egy daruskocsi segítségével az emlékművet az eredeti helyére és talpazatára újra felállították.

Két nap múlva, a felállítás után, rendőrségi nyomozás indult. A rendőrség csak arra volt kíváncsi, nincs-e politikai háttere a szobor visszahelyezésének.

1978. januárjában a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium az útszélesítés és az útépités korszerűsítése kapcsán kérte a szobor áthelyezését. Az útszélesítés 1978. februárjában kezdődött. Március 4-én a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium Közúti Igazgatásának Szántódi Kirendeltsége átszállította a szobrot Szántódpusztára, és ott a Kápolna-dombon állították fel. Ekkor került a mű a SIOTOUR kezelésébe.

Közben, februárban Vörös Gyula zamárdi plébános tiltakozott a szobor Szántódpusztán való felállítása, illetve elhelyezése ellen.

A SIOTOUR 1978-ban Krach Ernőt és Szvetnik Joachimot, a Magyar Iparművészeti Múzeum restaurátorait kérte fel a szobor szakszerű helyreállítására.

A művet, restaurálás után, 1979. nyarán a kápolnához egészen közel a Hársas fasorban helyezték el. A talpazatot Ágostházi László építész tervezte, a kivitelezést Máthé Dániel kőfaragó végezte.

A Szántódpusztai Tudományos Bizottság 1983. április 22-i ülésén úgy határozott, hogy a szobrot állítsák, ha nem is az eredeti helyére, de legalább az út mellé. ...

1989. június 20-án Dr. Fekete Gábort bízták meg a szobor eredeti helyére való visszaállítás ügyintézésével.

A Szántódpusztai Tudományos Bizottság, miután a Siófoki Hírek 1989. szeptember 8-i számában megjelent követelésre, újra foglalkozott a szobor áthelyezésével, és egy öttagú albizottságra bízta a szobor végső helyének való kijelölését. Az albizottság az 1989. október 2-i helyszíni bejárás alkalmával a Kopári Dénes mérnök által készített három változat közül a „C” változatot fogadta el. A hely a régi szobor talpazatától néhány száz méternyire keletre, az M 7-s út déli oldalán egy enyhe ívű négysávos szakaszán lenne, ahonnan a szobor mind keleti, mind nyugati irányból 400-600 m-ről az autósok szemébe tűnne.”

Somogyvármegye törvényhatósága kisgyűlésének,
*Kaposvárott, 1938. évi április hó 27.-én tartott
rendes havi ülésének jegyzőkönyvi kivonata.*

K.16.821/1-1938.szám

Somogy vármegye alispánja bejelenti, hogy a vármegyei zenedíj alapból a Somogy megyei Automobil Club által Balatonföldváron „Szent Kristóf” emlékére állítandó szobor költségéhez 500 pengővel hozzájárul és ezt az összeget a Somogy megyei Automobil Club részére kiutalja.

Véghatározat

A törvényhatósági kisgyűlés a vármegye alispánjának bejelentését tudomásul veszi és a fenti összegnek kiutalását jóváhagyja.

Megokolás

A Somogy megyei Automobil Club a járművek védőszentjének, „Szent Kristófnak” Balatonföldváron szobrot kíván emelni. Az emlékmű hatalmas ünnepséggel keretében, az ország egész autós-, motoros-, yacht- és repülőtársadalmának részvétele mellett nyer felavatót. Nevezett Club azonban a későbbi években is évente Szent Kristóf napján nemzetközi „autós-búcsút” rendez, különböző versenyekkel egybekötve.

Minthogy az emlékszobor állításával a Club a balatoni kultusz emelését szolgálja és mivel minden remény meg van arra, hogy az évente ismétlődő „autós-búcsú”-k, nemcsak a honi, de a külföldi sporttársadalom szélesebb rétegeit is megmozgatják, így nem csak a Balaton szépészeti, de idegenforgalmi szempontból is indokolt a fenti segély kiutalása.

E véghatározat a vármegyei hivatalos lapban való megjelenést követő nyolcadik napon kihirdetettnek tekintendő; ellene a kihirdetést követő naptól számított 15 nap alatt, a vármegye alispánjánál benyújtandó és az m. kir. belügyminiszter úrhoz címzendő fellebbezéssel lehet élni.

Erről a Somogy megyei Automobil Club Szent Kristóf Szoborbizottsága képviselőjében, Menyhárt Gyula kaposvári lakost értesítjük.

K.m.f.t.

tb. főszolgabíró sk.

Méltóságos - Stephaich Pál alispán Úrnak
Kaposvár

Hivatkozással f. hó 2-án hozzánk juttatott K.16.821/1.-1938. számú véghatározatára amelyben Méltóságod arról értesít bennünket, hogy Somogy vármegye törvényhatóságának kisgyűlése P. 500,-t szavazott meg a Balatonföldváron felállítandó „Szent Kristóf” szoboralapunk javára megkaptuk.

Fogadja Méltóságod a Somogy megyei Automobil Clubnak ezen nagylelkű adományért leghálásabb köszönetét.

Hazafias tisztelettel:

Somogy megyei Automobil Club
ügyv. alelnök   ügyv. titkár

Korabeli dokumentumok a Szántódi Hírlevél alapján:⁹

SOMOGY MEGYEI AUTOMOBIL CLUB
Szent Kristóf Szobor Bizottsága

Kaposvár

Igen tisztelt Cím!

1938-ban a jubileumi ünnepek fényes láncolata játszódik le hazánkban. Hatóságok, intézmények, egyesületek, városok, falvak minden lakója ennek az országnak lázas igyekezettel buzgólkodik az ünnepség sikerén. Meg akarjuk mutatni a hozzánk jövő külföldiek tízezres tömegeinek, hogy ezt az országot pedig nem lehet belefektetni a trianoni sírba! Mert ennek a nemzetnek van dicső múltja, van kultúrája a megcsonkításban is és helyet kér és követel Európa országai között. Van reménye és élni akar, mert 1000 évet nem lehet nyomtalanul kitörölni a nemzetek történetéből.

A jubileumi ünnepekbe méltóképpen kapcsolódik be egyik legelőkelőbb magyar intézmény: a magyar autóstársadalom is.

A Somogy megyei Automobil Club felállítja a balatoni műút mellett Balatonföldvár és Szántód között a járművek védszentjének

SZENT KRISTÓFNAK

a szobrát. Azért, aki a VI. századtól kezdve – egy bájos legenda szerint – védője, oltalmazója az utasoknak és akinek képe, plakettje oda került a modern közlekedési eszközökre, az autó, repülőgép és motorcsónakokra. Valamennyien, de különösen ennek a gyors világnak modern utasai – az Úr kezében vagyunk!

A 3,5 méter magas bronzszobrot Botfai Húvös László szobrászművész készíti el. Ott áll majd az utasok védőjének a szobra 300 n-öles parkban a műút közvetlen szélén, ahol évente, de különösen a nyári hónapok alatt az autók ezrei rohannak végig. Védőleg áll majd az autósok mellett: szeretettel tekint le a Balaton hullámain tovasikló motorcsónakok és hajók utasaira és áldóan emeli fel kezeit a felhők gépmadarain repülő pilóták és utasok felé.

Az emlékművet hatalmas ünnepség keretében az ország autós, motoros, yacht és repülő társadalmának részvétele mellett 1938. július végén Szt. Kristóf napján fogja a Somogy megyei Automobil Club felavatni. A későbbi években ugyanezen napon Balatonföldváron a Club nemzetközi „autós-búcsút” rendez, különböző versenyekkel egybekötve.

A felavatásra az autók, motorok sok kilométer hosszúságban vonulnak majd el a gépjárművek védőjének szobra előtt és hintik tele virágjaikkal: és amíg a földvári öbölben a motorcsónakok és hajók tisztelegve hajtják meg zászlóikat a szobor felé, a levegőben repülő motorzúgása közben hangzik majd el az ország bíboros főpapjának az ajkairól a fohász.

Sancte Christophore, protege nos.

Szent Kristóf, oltalmaz, védelmezz minket!

Mély tisztelettel arra kérjük, szíveskedjék bennünket adományával abba a helyzetbe hozni, hogy ezen dicséretes célunk megvalósítása által az országnak újabb dicsőséget szerezhessünk és a Balaton partja egy idegenforgalmi szempontból is fontos kultúremlékkel gazdagodhasson.

Előre is meg vagyunk győződve, hogy kérésünk szíves megértésre talál s adományáért hálás köszönetet mondunk és vagyunk

hazafias tisztelettel:

Somogy megyei Automobil Club

Szt. Kristóf Szoborbizottsága

Végül 1991-ben kelt összefoglaló¹⁰ részletét csatoljuk: „A Királyi Magyar Autóklub hivatalos közlönyében a következő felhívás jelent meg 1938 február elsején: „Szobor Szent Kristófnak! Kérem Magyarország összes járműtulajdonosához (...) A Somogy megyei Automobilklub elhatározta, hogy anyagi erejének megfeszítésével az automobilizmushoz közelállók segítségével fölállítja a balatoni műút mellett, Balatonföldvár és Szántód között a járművek és utasok védőszentjének, Szent Kristófnak 3,5 méter magas, impozáns bronzszobrát. A szobor felállítása körülbelül 10 ezer pengőbe kerül. Az emlékművet ez év június végén, Szent Kristóf napján fogjuk felállítani. Előre is meg vagyunk győződve, hogy kérésünk a magyar gépjárműves társadalomnál megértésre talál. A legkisebb adományt is köszönettel vesszük.” Az adományok lassan gyűltek ugyan, ám 1939. július 1-én az említett lap már a szobor leleplezéséről ad hírt: „Szent Kristóf ünnep. Az Országos Tiszti Tudományos és Kaszinó Egyesület autós és motoros osztálya (a KMAC egyik tagegyesülete) felemelő ünnepség keretében leplezte le június 29-én az Ezredes utcai Magyar Királyi Honvéd Javítóműhely udvarán felállított gyönyörű szobrot, nagyszámú katonai előkelőség részvételével.

Szent Kristóf szobra az eredeti helyén és talapzatán

Magyarországi Népköztársaság Kormányának, Budapest, 1958. évi
április 14. napján keltett határozatának jogszabályi melléklete.

Közlöny, 1958. évi 10. szám.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
Közlönyben közlendő "Közlöny" ne-
vezésű kiadvány szerkesztéséről
és megnevezéséről is az az hatá-
rozat a Magyarországi Népköztársaság
Kormányának határozata.

Végeztetés:

a törvényhatóságok közigazgatási és
szervezeti feladatainak megnevezéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Bevezetés:

a Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

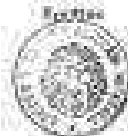
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

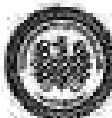
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

K. M. T. A.

[Handwritten signature]
Dr. János Kádár

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának

Közlöny

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

[Handwritten signature]
Dr. János Kádár

**SZOCIÁLISTA MUNKÁSI ÉS SZÉKESKESZETŐK
PARTIZÁN ERŐI SZERVEZETÉNEK
JÓVÁLLÁSA**

Magyarországi Népköztársaság Kormányának

Szociálisták Partizán Erőinek

Magyarországi Népköztársaság Kormányának

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Magyarországi Népköztársaság Kormányának
határozatának jogszabályi melléklete a
"Közlöny" nevezésű kiadvány szerkesztéséről,
megnevezéséről és a köztársasági közigazgatási
szervezetről.

Az idézett korabeli dokumentumok másolata

... Botfai Hívös László művét megszerették a Balaton-partiak és az üdülők. A robusztus, görbedt hátú szent, mintha ősidők vagy legalábbis vértanúsága (a harmadik század) óta idevalósi lett volna; egy szamói óriás, aki átbágyogott a századokon, gyalogosan, bottal a kezében, egy kisfiúval a vállán. ... Valamikor az ötvenes években, egy reggelre eltűnt a helyéről. Van, aki azt mondja, ledöntötték. Van, aki úgy tudja, elmenekítették az esetleges döntőgetők, beolvaszták elől ... Az utóbbi – legalábbis az, hogy elmenekítették – igaznak bizonyult. Vajon hova tűnt, merre bujdosik a nagyerejű? – tünődtek a szántódiak, földváriak, s hűlt helye láttán a kőröshegyiek. Évek, évtizedek múltak, de Kristóf nem került elő. – Nekem is gyakran eszembe jutott a szobor, és reménykedtem, hogy egyszer majd a nyomára bukkanunk – mondta Dr. Fodor János, a Siotour igazgatója, aki később sokat tett avégett, hogy a szobor ismét teljes szépségében jelenhessen meg Szántódon. – 1976-ban, amikor az első koncertet rendeztük Kőröshegyen, a műemlék templomban, az ottani esperes-plébánossal, a mindenki által tisztelt és kedvelt Takács Károllyal beszélgettünk a hangverseny idegenforgalmi esélyeiről. Károly bácsinak, mint ismeretes, híres pincéje, kitűnő bora volt, s ekkor is egy kancsó rizling mellett diskuráltunk. Egyszer csak eszembe jutott a szobor. Mondd, Károly bátyám, nem tudsz te valamit róla?, kérdeztem az esperestől. Egy kicsit elgondolkodott, majd így szólt: De igen, tudok róla. Én őrzöm a plébániám területén. Persze tovább faggattam, s végül elárulta, hogy a szobor a földvári templomban van. Azonnal oda mentünk. Takács Károly megmutatta a szobor rejtekhelyét a sekrestyében, a csigalépcső alatt. Ott volt három darabban. Akkor én azt ajánlottam az esperes úrnak, hogy vigyük napfényre, azaz állítsuk fel a szobrot, mondjuk Szántódpusztán. Takács Károly akkor örömmel fogadta ezt az ötletet, később azonban úgy vélte, jobb lesz, ha a „saját egykori telkére”, tehát az eredeti helyére telepítik vissza a szentet. Így történt. Néhány lelkes kőröshegyi lakos a szobrot összehegesztette, s 1977 decemberében – karácsonyi ajándékként a tájnak – egykori helyére szállították. 1978 elején szélesítették, korszerűsítették az utat, ezért a Közlekedési és Postaügyi Minisztérium kérte a szobor áthelyezését. Ezután került Szántódpusztára, az ugyancsak Szent Kristófról elnevezett kápolna közelébe. A felállítást, illetve a restaurálást megelőzően a Siotour igazgatója az Esztergomi Keresztény Múzeum szakemberei véleményét kérte a műalkotás értékét illetően. Cséfalvay Pál igazgató a következőképpen vélekedett: „Botfai Hívös László Szent Kristóf-szobrával kapcsolatban állásfoglalásom egyértelműen pozitív. Biztos, hogy nem »az évszázad szobra«, de jó alkotás, olyan annyira, hogy a budapesti Hősök terén, a Műcsarnok mellett is ott áll másodpéldánya. Hangsúlyos darab, felállítással csak nyerne a műemlékegyüttes.” Ezek után két kitűnő ötvösszobrász, Szvetnik Joachim és Krach Ernő vállalta a restaurálást 120 ezer forintért, s a szobor szemrevételezése után igen részletes leírást adtak állapotáról, sérüléseiről, s később ezt még a munka során tapasztaltakkal is kiegészítették. Eszerint a korábbi „restaurátorok” – akiknek jóhiszeműsége vitathatatlan, s ügybuzgalma dicséretes – szakértelem híján elég sok gondot okoztak a helyreállítást végző művészeknek. A többi között az egész szobrot lelakkozták, mégpedig Vilupál parkettalakkal: „A lakkréteg eltávolítása csak hőkezeléssel lehetséges”, írták a restaurátorok. Akik végül propánbután gázzal, és forrasztópisztollyal égették le a makacs Vilupált.

Az 1979. évi főszezonban Szántódpuszta vendégei már találkozhattak a Hársas fasorban Szent Kristóf szobrával, amelynek talapzatát Ágostházi László tervezte. Egy évtizedet töltött el itt... 1989-ben a helyi közvélemény ismét kifejezte óhaját, hogy Szent Kristófit, ha nem is az „eredeti telkén”, de legalábbis annak közelében szeretné látni. Vélemények ütköztek, újságcikkek jelentek meg a szobor áthelyezése végett. A Szántódpusztai tudományos bizottság végül úgy döntött: Kristóf ne maradjon a pusztán, költözzön vissza oda, ahol az

utak találkoznak, a régi helyétől néhány méterre. Most ott áll megint. Görnyedten, hatalmas botjára támaszkodva, vállán az aranyglóriás kisiú. A kedélyek elcsitultak. Lehetséges, hogy ez lesz az utolsó riport e témáról? Miután ezt leírtam, csöngött a telefonom. Dr. Fodor János értesített, hogy ismét kapott egy levelet Kristóf-ügyben, mégpedig Szabó Miklóstól, a szántódpusztai idegenforgalmi és kulturális központ igazgatójától, aki azt írja, újabb Kristóf találtatott ... És idézte Krach Ernő ötvös-szobrász, restaurátor leveléből a következő részletet: „... A véletlen folytán megtaláltam egy azonos Szent Kristóf-szobrot, rusnyicai, vagy esetleg carrarai márványból faragták, igen rossz állapotban, a Mező Imre úti sírkert kertésze mögött, a megsemmisítésre váró köemlékek között. A szobor ma még megmenthető... „ A levélhez a torzó fényképét is mellékelte.

Talán még sincs vége a történetnek?”

(Megjegyzések. A szövegrész címe: „Kristóf a Szent”, a végén feltüntetett dátum: 1990. A név első alkalommal idézett formája elírás, helyesen: Botfai. „Mező Imre úti sírkert” – ma: Budapest VIII. kerület, Józsefváros, Fiumei út 16., Fiumei úti sírkert (Kerepesi temető).

Kedves erkölcsi kötelemünk, hogy a művészről közöljünk adatokat. Két lexikont idézünk. 1927-ből¹¹: „Hűvös László, szobrász, született 1883. Művészeti tanulmányait Budapesten és Párisban végezte. Feltűnést keltett Nagy Kristófot ábrázoló szobrával, amelyet azután több jelentékeny képmás-szobor követett. Legnevezetesebbek ezek közül a portrék közül azok, amelyek Beethovent (Operaház), Puccinit és Bárczy Istvánt ábrázolják.” 1937-ből¹²: „Hűvös László, 1883., szobrász. Újabban festői alapon álló egyéni stílust fejlesztett ki aktjai és kedélyállapotokat kifejező fejei számára. Több budapesti szobor az ő alkotása.”

A Szántódi Hírlevél többször számolt be egyházi vonatkozású eseményekről.¹³

2004. „Július 25-én, vasárnap 11 órakor harmincadik alkalommal került sor Szántódpusztán a Kristóf-napi szentmisére és azt követően a járművek megáldására. A Szent Kristóf napi búcsú szentmiséjét Rózsás László címzetes apát-plébános mutatta be. A kápolna melletti téren mintegy háromszáz ember hallgatta az igehirdetést. A Kristóf keresztnév eredete a 'kristoforo' szóból származik, amelynek jelentése: *krisztushordozó*.”

A 7-es út mentén, a Séta utca sarkán áll egy fogadalmas kereszt, amelynek az első felújítása 1955-ben volt. A fakereszt szintén Szántód jelképe, amelyet Szántód Község Önkormányzata 2004-ben ismét felújított és felszentelésére szeptember 11-én a falunapkor került sor.

„Kereszt-felújítások – A Képviselő-testület közel egy éve lakossági jelzések alapján foglalkozott a szakrális emlékek felújításával, gondozásával. Az idei falunapra két fogadalmas keresztet újított fel az Önkormányzat. Az egyik a Földvári út mentén álló, közel 100 éves *fakereszt*, amely a buszmegálló névadója is egyben. A Szántód jelképévé vált kereszthez sokan gyermekkori emlékek alapján kötődnek. A fakereszt felújítása 150 ezer forintjába került az Önkormányzatnak, amely magába foglalja a kereszt és a kerítés újjáépítését. A térkő egy Kossuth téri bontásból származott, amelynek lerakását a Borbély és Hetesi Bt. a falunap hozzájárulásaként felajánlasként vállalta. Most Krisztus is került a keresztre, amelyet Lengyelországból hozattak. A Madonna kép a kőröshegyi plébánia adománya. A keresztet szeptember 11-én délelőtt fél tizenegykor Kalapát János esperes-plébános szentelte fel, amelyet nagy érdeklődés kísért. A márványtábla tanúsága szerint a fakeresztet a balesetből megmenekült Henrich Ferenc és felesége állíttatta 1907-ben. Fél évszázad múlva, 1955-ben már egyszer felújításra szorult. A 7-es főút szélesítésekor át kellett helyezni, így eredeti helyétől kissé beljebb került.

A másik a Kőröshegyi úton, a Közútkezelő Kht. bejárata mellett álló *kőkereszt*, amely az időjárás viszontagsága által keletkezett hibák kijavítása után le lett festve. Eredetileg két tuja

állt mellette, mára már csak az egyik van meg belőle. Erről a kőkeresztről csupán annyit lehet tudni, hogy 1871-ben Szabó Antal pusztagazda állíttatta.¹⁴

A rövid vázlat végén az emberiség egyik legnagyobb humanistáját idézzük, teológust, orgonaépítőt, orgonaművészt, orvost, a Nobel békedíjas Albert Schweizert. Örökérvényű gondolatai: „Tisztelet az élővel szemben és határtalan felelősség mindazért, ami él.” Igen, az emberi lélek útja csak ez lehet.

Az tény, most, 2007 tavaszán: nagyon szép, értékes Szent Kristóf szobor áll Szántódon, s az átutazó megállhat, megnézheti. Érdeemes.

Szántód község önállóságának 5 éves évfordulójára megjelent levelezőlap

Végül csatoljuk a nagy pap-költő, *Mécs László* (Hernádszentistván, 1895. január 17. – Pannonhalma, 1978. november 9.) szép versét. 1964-ben írta „*Szent Kristóf legendája*” címmel:

„A hősi élet kezdete:
– mondotta egy vén remete
egy szép, nagyálmú óriásnak –
keresd, ki senkitől se fél,
annak szolgálj és senki másnak!

Ment-mendegélt nagy-szertelen,
és szolgálta a szerelem,
mámor, pénz, háborús dicsőség
bálványait – s úgy látta: mind
zsarnok, fél, sárba húzza hőseit.

A remetéhez ment megint:
az szólt, látván arcán a kint:
„A Szeretet a legnagyobb úr,
mert ő az Isten. Hős leszel,
ha őt szolgálod már ezentúl.”

Ment-mendegélt. Folyóhoz ért.
Kunyhót épített, bár a Célt
nem tudta még. Egy nyári reggel
a víz áradt, s az óriás
találkozott a Szeretettel.

A szennyes megvadult vizen
nem juthatott át senkisé, mert
rossz pallóját elsodorta.
A népet most az óriás
a vállán vitte-hozta sorba.

S egy éjjel hallja, kis gyerek
szólítja túlról, pityerreg,
sír, mint kinek nincs anyja-apja.
Az óriás hozzárohan,
s mint könnyű pelyhet vállra kapja.

S amint gázol, zeng, zúg a hab,
a gyermek egyre súlyosabb:
kínnal lábolja át az örvényt,
s midőn a sárkunyhóhoz ér,
meglátja, hogy nagy csoda történt.

Jézuska volt a kisgyerek,
várt rá egy angyalsereg,
hárfázott s így dalolt a kórus:
„Hős lett a Krisztus-hordozó
pogány, deákul: Kristophorus.”

Ki Istent sejt a kisgyerek
lelkében, annak (bár teher)
öröm hordozni anyaméhben,
vállán, át gondok árvizén,
s legendahős már életében.

Bor Ferenc közlése: „Ismereteink szerint Szántódon jelenleg katolikus, református, evangélikus, baptista, izraelita és a Krisztus Szeretete Egyház tagjai élnek. Ez utóbbi 1998. februárjától rendelkezik élő gyülekezettel községünkben. A többi felekezet hívei a környékbéli településeken találnak lelki vigaszt.”

Források

1. Czellár Katalin - Somorjai Ferenc: Magyarország. Panoráma, Budapest, 1998. Szántód, 394.o.
2. „Egyesület Zamárdiért” szerkesztésében. Zamárdi séták
3. Novák András: Zamárdi község hitéletének, templomainak, szakrális helyeinek és plébániájának rövid története 250. o.
4. Lett Miklós (összeállításában): Zugló szobrai és emléktáblái. Budapest, 1996. 54. o.
5. Tüskés Tibor: Szántód az irodalomban. Szántódi Füzetek, VI. 1981. 71. o.
6. Reöthy Ferenc: Balatonföldvár. Balatonföldvár, 1986. 75. o.
7. Tüskés Tibor: Szántód-pusztá. Siófok, 1989. 43. o.
8. Reöthy Ferenc: Kőröshegy. Kőröshegy, 1990. 167. o.
9. Szántódi Hírlevél, 2000. IV. negyedév, 9-10. o.
10. Szapudi András: Csillagom, révészem. Szántódi Füzetek, XI. 1991. 76. o.
11. Hűvös László: In Tolnai Új Világlexikona, hetedik kötet. Budapest, 1927. 96. o.
12. Hűvös László: In A Pesti Hírlap Lexikona, Budapest, 1937. 494. o.
13. Szántódi Hírlevél, 2004. augusztus, 4. szám, 13.- 14. o.
14. Szántódi Hírlevél, 2004. október, 5. szám, 14.o.